TEME ŞI MOTIVE DOMINANTE ÎN CREAŢIA ELENEI VĂCĂRESCU

CORNELIA STANCU

Cuvinte-cheie: *romantism, poezie, natură, iubire, moarte*

Elena Văcărescu (21 septembrie 1864 – 17 februarie 1947) s-a născut la Bucureşti într-o foarte veche şi vestită familie de boieri ca fiică a diplomatului Ioan Văcărescu şi a Eufrosinei Fălcoianu. Rolul politic, diplomatic şi cultural al familiei Văcărescu a fost esenţial în formarea conştiinţei naţionale, într-o perioadă în care Principatele Române erau răvăşite de războaiele ruso-turco-austriece, iar cultura era dominată de limba greacă. Elena Văcărescu a fost nepoata în linie directă a lui Iancu Văcărescu**,** la rândul lui nepot al vestitului poet, filolog şi istoric, Ienăchiţă Văcărescu (1740–1797).

Tihna vieţii de la ţară, atmosfera patriarhală şi în acelaşi timp romantică a Văcăreştilor au găsit în sufletul copilei şi adolescentei un teren propice de dezvoltare, oferindu-i un cadru natural îmbietor şi îndemnând-o la lecturi, care au fost, de altfel, numeroase. Astfel, pe lângă scriitorii români, greci şi latini, Elena Văcărescu se apropie de marile capodopere ale spiritului francez – de la Pierre de Ronsard până la Victor Hugo – şi de marii autori englezi, pe care îi va îndrăgi pe tot parcursul vieţii: Shakespeare, Byron, Shelly, Keats. Este relevant modul în care defineşte viitoarea poetă ţinutul copilăriei sale: „Văcăreşti, ţinut al poeziei, ţinut al miturilor şi al tainelor, dar şi al amăgirilor, adăugau ţăranii mei, care, dornici să-i prefacă plaiurile fermecate în câmpii roditoare, au fost întotdeauna învinşi de exuberanţa unei flore dezlănţuite. Văcăreşti: păduri, păşuni, întinderi de trestii, pajişti minunate ce alunecă molcome de-a lungul colinelor

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

(…). Văcăreştiul i-a îngăduit tinerei să iubească, căci un vechi cântec al neamului nostru spune: «Iubeşte, am nevoie de iubire în cântecele mele». Dar n-a lăsat-o să-şi piardă numele prin căsătorie. Văcăreştiul i-a îngăduit femeii să se hrănească atunci când începuse să-i meargă rău. Văcăreştiul n-a trădat-o pe ultima fiică a neamului ei. (...)"[1].

Un moment aparte este, în aceşti ani, întâlnirea viitoarei poete cu soţia regelui Carol I, regina-poetă Carmen-Sylva. Aflând că familia Văcărescu nu era departe de a-şi pierde copila de aproape nouă ani în urma unei boli foarte grave, regina cere să-i fie prezentată. Impresionată de vorbele şi de prezenţa de spirit a acesteia, suverana îi vorbeşte lui Vasile Alecsandri şi lui Titu Maiorescu despre talentul urmaşei poeţilor Văcăreşti, care o cunosc la rândul lor şi-i sfătuiesc pe părinţi să-i dea o educaţie poetică aleasă. De altfel, de prietenia şi de susţinerea morală a primului dintre ei, Elena Văcărescu se va bucura pe parcursul întregii vieţi a acestuia[2].

Pe lângă îndrumările acestora, tradiţia filofranceză a familiei şi moda vremii care cerea ca boierii să-şi trimită copiii pentru a studia şi a-şi desăvârşi educaţia la Paris îi determină şi pe părinţii Elenei Văcărescu să facă această alegere. Începând din 1879, ea va petrece perioade lungi din an în capitala Franţei, alături de mama şi de sora ei, bucurându-se din plin de ceea ce oferea, din punct de vedere cultural şi artistic, Parisul acelei vremi, aflat în plină efervescenţă spirituală. Şansele de care se bucură tânăra Elena Văcărescu în capitala franceză sunt multiple. Pe de o parte audiază, începând cu anul 1879, cursuri de literatură, filozofie, estetică, istorie, mitologie, ţinute de profesori eminenţi la Sorbona: Gaston Paris, Ernest Renan, Paul Janet, Gaston Boissier, pe de altă parte ea pătrunde în faimoasele saloane literare ale vremii şi îi are ca profesori pe reprezentanţii de seamă ai parnasianismului. Mai întâi devine eleva lui Leconte de Lisle, de la care ia lecţii de poetică, apoi şi a lui Sully Prudhomme şi a lui José Maria de Hérédia.

---

[1]Elena Văcărescu, *Memorial în mod minor,* Bucureşti, Editura Compania, 2001, p. 11.

[2]Cf. V. Munteanu, *Elena Văcărescu*, în „Universul literar", an XLIV, nr. 10/1928, *apud* Ion Stăvăruş, *Elena Văcărescu*, Bucureşti, Editura Univers, 1974, p. 26.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

Tradiţia literară a familiei Văcărescu, posibilitatea de a-i oferi tinerei Elena Văcărescu o educaţie aleasă în capitala Franţei, unde, între anii 1876 şi 1888, participă din plin la viaţa literară franceză şi leagă primele prietenii literare, o conduc tot mai mult pe drumul devenirii sale poetice, care începe să se materializeze în 1886 cu volumul de debut *Chants d'aurore,* un succes deplin, confirmat de premiul Archon Despérouses, decernat de Academia Franceză. Volumul s-a bucurat de o largă şi favorabilă receptare critică în mediul literar francez, şi mai puţin favorabilă în cel literar românesc. Acest fapt se datorează în principal opţiunii Elenei Văcărescu de a-şi scrie opera în limba franceză.

În ciuda numeroaselor influenţe literare care străbat opera ei, cea a curentului romantic rămâne fundamentală, mare parte din această creaţie artistică aparţinând sferei romantismului: „[...] această operă (nu numai poezia, ci ne referim la ansamblul creaţiei sale) se proiectează, indiferent de nuanţele pe care le capătă, pe fundalul unei viziuni generale de tip romantic; pe acest fundal îngăduitor se vor plasa, deci, uneori – atunci când nu dă el însuşi şi elementele prim-planului – apariţii parnasiene, simboliste sau (rareori) neoclasice"[3].

Mai mult, se poate vorbi de formarea în spirit romantic a Elenei Văcărescu, ea fiind înzestrată cu o imaginaţie bogată şi având o fire contemplativă, visătoare, precum şi capacitatea de a se impresiona şi a trăi cu intensitate stări subiective. Toate acestea au fost stimulate de ambianţa familială unde se cultivau istoria şi legenda, unde se manifestau preferinţele livreşti pentru marii romantici, îndeosebi francezi şi englezi. Copilăria petrecută la Văcăreşti, în preajma ruinelor ce evocau vremurile de odinioară şi în atmosfera de tihnă patriarhală ce îndemna la visare, sunt primele înrâuriri de tip romantic care îşi fac loc în sufletul viitoarei poete.

Fără a avea pretenţia unei analize amănunţite, ne vom opri asupra câtorva dintre motivele obsedante din poeziile sale, pentru a arăta, în principal, influenţa puternică a poeticii eminesciene asupra facultăţii creatoare a Elenei Văcărescu, pe lângă alte influenţe, mai puţin pregnante. Deşi scrise în limba franceză, poeziile sale ne trimit

[3]Ion Stăvăruş, *op. cit.*, Bucureşti, Editura Univers, 1974, p. 209.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

adesea cu gândul la versurile lui Eminescu sau ale lui Alecsandri şi ale unor poeţi simbolişti, spre exemplu Alexandru Macedonski, Dimitrie Anghel, George Bacovia, Ştefan Petică. Este şi aceasta o modalitate de a fiinţa în spaţiul literar românesc şi de a purta, în alt spaţiu literar – cel francez – crâmpeie de suflet şi simţire românească.

Ca notă specifică pentru creaţia ei, natura, pe care, de altfel, a iubit-o atât de mult încă din copilărie, se confundă în întregime cu spaţiul românesc, reprezentat prin peisaj, oameni, obiceiuri şi tradiţii folclorice, toposul principal al întregii sale opere. Ipostazele în care ea apare sunt, în majoritatea cazurilor, cele pe care le regăsim în poetica eminesciană: natura prietenă, ocrotitoare, martoră a momentelor tainice ale existenţei umane, de fericire, dar şi de tristeţe profundă: „Lirica naturii constituie una dintre componentele cele mai prezente ale poeziei Elenei Văcărescu.

Este, negreşit, un efect al reflectării pe retina copilăriei a scenelor şi tablourilor din acei ani petrecuţi în mijlocul naturii, când a asimilat cu încântare frumuseţile acesteia. Acest fapt va mai decide şi un alt lucru, esenţial în ceea ce priveşte «culoarea» acestei naturi: specificul ei românesc”[4].

Codrul, aşa cum apare în lirica Elenei Văcărescu, aminteşte de cel eminescian. El apare personalizat, cu atribute specifice – forţă, înţelepciune, loc de tămăduire a omului care a suferit loviturile crude ale soartei şi loc de consumare a iubirii pentru tinerii îndrăgostiţi: „...Şi noi ne-om duce legănaţi uşor/De brazii-nfăşuraţi în taina lor,/Nimic tăcerea n-o va tulbura–/Nici glasul tău şi nici inima-mi grea,/Ca liniştea de vrajă să n-o frângă,/Uşor, doar vântul printre crengi să plângă...”[5].

Poezia *April* din volumul *Chants d’aurore*, în care codrul este locul de evadare pentru tinerii îndrăgostiţi, spre care iubita îşi îndeamnă alesul inimii, aminteşte, prin elementele cadrului natural,

[4]Idem, *ibidem,* p.150.

[5]*Prin munţi de-am merge*, volumul ***L’âme sereine,*** în Elena Văcărescu, *Scrieri alese*, ediţie bilingvă franceză-română îngrijită de Ion Stăvăruş, Bucureşti, Editura Minerva p. 79.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

prin atmosferă şi prin figurile de stil (epitete şi metafore) de *Dorinţa* lui Mihai Eminescu: „Te bucură, culcat în verdele blând/ Boarea primăverii pe negândite/ Universu-a trezit în floare şi cânt,/ Te bucură iubite!/Inima mea iubirii se-nchină,/Vino, drumu-ngust de miresme e plin./În codrul semeţ, în pala lumină,/ Ce bine-i amândoi de-acum să pornim;/Pe sub stejari să rătăcim pe-aproape/ Unde mărgăritarul floarea-şi anină,/ Să-nconjurăm oglinda de mişcătoare ape/ Ce-nvolbură spre ţărmuri veşminte de lumină/Cînd vom simţi în timp suflarea moale/A lui april, şi-i vom gusta tânjirea,/ Pe cîmp vor adormi zile domoale./Şi-n inimi va domni deplin iubirea./ Te bucură, culcat în verdele blând/ Boarea primăverii pe negândite/ Universu-a trezit în floare şi cânt, /Te bucură, iubite!”[6].

Codrul apare însă şi ca adăpost pentru mormântul omului, oferindu-i şansa de a retrăi, odată cu el ciclurile vieţii, plasându-i existenţa într-o dimensiune atemporală:

„Cunosc în fund de codru un mormânt./Nu merg la el, dar îl zăresc în gând./Deasupră-i vântul geme ca năuc,/Atunci când rândunelele se duc./Movila lui e verde-n primăvară/Şi-n fiecare iarnă-i albă iară./În zilele de-april, suspină-n gând/Ca-n iarnă, iarăşi, să-l auzi râzând”[7].

Ca *şi April*, poezia *Acacia roză*, veritabilă meditaţie asupra morţii, aminteşte, prin atmosferă, motive stilistice, prin rimă şi ritm, de poezia *Mai am un singur dor* a lui Eminescu: „Mormântu-mi umbriţi-l cu-nfloritul salcâm/Parfumul lui dulce să-l simt cu putere,/Ca somnu-mi să fie lin, fără durere,/Căci şi-n sumbra criptă din negrul tărâm/Inima-mi, încă pe tine te-o cere./Mormântu-mi umbriţi-l cu-nfloritul salcâm”[8].

Descoperim aici şi sfâşietoarea durere pricinuită de iubirea profundă pe care poeta i-a purtat-o prinţului moştenitor Ferdinand, iubire neîmplinită, motiv în jurul căruia este construită întreaga lirică de dragoste a Elenei Văcărescu. Nu va pregeta niciodată să cânte şi să deplângă această mare neîmplinire a vieţii ei, amintind, astfel, de

[6]*April*, volumul ***Chants d'aurore,*** în Elena Văcărescu, *op. cit*., p. 15.
[7]*Mormântul,* în volumul ***L'âme sereine***, *ibidem*, p. 93.
[8]*Acacia roză*, *ibidem*, p. XVII.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

tonalitatea tristă, melancolică a lui Alphonse de Lamartine sau a lui Victor Hugo. Poezia *Iubire eternă* din volumul *L'Âme sereine* este un tulburător legământ de dragoste pe un ton profund elegiac: „Eternă mi-e iubirea./ Din vremi de pace pline/Până-n această clipă ce-i grea şi tulburată./ Ca un refren prea drag, ca pulsul meu în vine./ Aşa-i dragostea ta în inima-mi păstrată./Te voi iubi de-a pururi. Din clipa ce-o respir/ Pân' timpul m-o petrece la margini de genune,/ Pân' goală-o fi clepsidra şi rupt al vieţii fir./Iubirea-ţi luminoasă în inimă-mi n-apune./Şi mai departe încă,-n mormânt, pe totdeauna,/ Ca somnul lin să-mi fie, te voi visa cu dor,/ Iar cînd, nepăsătorii-mi vor răscoli ţărîna./ De te-or striga pe nume, va tresări uşor/"[9].

Luna ca motiv literar a marcat creaţia romantică prin sensurile sale simbolic-nocturne, datorită fascinaţiei dematerializante a luminii şi a misterului în care învăluie formele spaţialităţii. Ea are drept corespondente feminine: apa, argintul, gheţurile, zăpada, stâncile, muntele, reclamă recele, increatul, oniricul, bezna, inconştienţa, imaginaţia refulantă, nefiinţa prin luminiscenţă minerală plutitoare. Pentru Mircea Eliade, apropiat în tinereţe de poetica romantismului, luna are următoarele conotaţii: „Naşterea, fecunditatea, moartea, apa, femeia, creşterea vegetaţiei, creşterea omului, moartea ca palingeneză, moartea ca moment în ritmul cosmic, moartea ca odihnă"[10].

Luna, prin magnetismul selenar, generează starea de melancolie şi călătoria iniţiatică ca viziune.

Elena Văcărescu preia de la Eminescu simbolul lunii mult îmbogăţit de semnificaţii faţă de înaintaşii lui care au mai folosit imaginea lunii: Barbu Paris-Mumuleanu, Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac, la care „abundă comparaţia «obiectuală», care conferă planetei un volum static sferic («glob»), aptitudinea plutirii («Barcă») sau izomorfii feminine (cu faţa ascunsă «în văluri»)"[11].

---

[9] *Ibidem,* p. 75.

[10] Mircea Eliade, *Insula lui Euthanasius*, Bucureşti, Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, 1943, f. p., *apud* Elena Tacciu, *Romantismul românesc: un studiu al arhetipurilor*, vol. II, Bucureşti, Editura Minerva, 1982, p. 96.

[11] Elena Tacciu, *op. cit*., p. 98.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

Marea, un alt motiv obsedant în creaţia poetică a Elenei Văcărescu îmbracă şi ea, alături de codru, diverse ipostaze, tipic romantice. Ea este abis de „zbuciume şi plânsuri din ţărm în ţărm", întruchipare a propriului destin: „Zării în seara cu-ape clare/Destinul meu venind pe mare./Era un om cu fruntea pală/Luptând cu apriga rafală/El crunt privea şi izbea drept/În valul ce urca la piept/Privea-nciudat, fără iubire/Sărmana lună-n văl subţire. (...) Şi-apoi privea, fără de teamă/Inima lui, de fier şi-aramă"[12].

Sau este cadrul ideal pentru meditaţia romantică a unui tânăr trist: „S-arunce peste marea fără margini/Privirea-n care încă nu s-au stins/Mocninde, ca o flacără-paragini,/Acele plânsuri ce nu şi le-a plâns"[13].

Marea apare personificată, cu atributul de ademenitoare, ca o capcană a morţii, în strânsă legătură cu persoana iubită: „Nu te duce, iubite, noaptea asta pe mare,/Umbre verzi înfioară stepa ei mişcătoare./(...)/Albă-n clarul de lună o neagră sirenă/Alipi-s-ar – o, ştiu! De-a undelor trenă,/(...)/Între braţele-i negre, înspre fruntea-i umbroasă/Te-ar atrage sirena să-ţi fie mireasă./(...)/Şi de i-ai asculta cântecul sub zări/Fără întoarcere-ai fi dus pe veşnice mări"[14].

Analogia freamătul mării – zbuciumul inimii omeneşti, recurentă în romantism, este potrivită şi eului liric al poetei noastre, care asociază acest motiv cu momentele critice ale soartei fiinţei umane, cu durerea adâncă, sfâşietoare a sufletului: „Dorit-ai tu, vreodată, marea, întinsa mare unde geme/Vântoasa, călărind pe valuri dezlănţuite sub blesteme?/ O, inimă adâncă, plină de supraomenescul ţipăt/ De-a fi pe veci pecetluită, hai, spune-n umbra grea de sclipăt/A marilor păduri, când floare şi cântec într-un trup se leagă,/Nu ai visat frământul mării şi fluxul larg pe plaja vagă? (...)/Tu care te-ndoieşti de soare sfidând al cerului senin,/Hai, spune, n-ai dorit vreodată al mării nesfârşite chin?"[15].

---

[12]*Destinul meu*, volumul ***L'âme sereine***, în Elena Văcărescu, *op. cit*., p. 87.
[13]*Jos, tu străluceşti peste mare*, volumul ***L'âme sereine***, în Ion Stăvăruş, *op. cit*, p. 166
[14]*Sirena neagră*, volumul ***Lueurs et flammes***, în Elena Văcărescu, *op. cit*, p. 145.
[15]*Dorit-ai tu vreodată*?, volumul ***L'âme sereine***, *ibidem*, p. 177.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

Marea evocată este, prin excelenţă, marea orientală, ţărmul natal pus sub semnul mitului şi al legendei: „O, mările din Orient înflăcărate-adânc de soare!/Ce trandafir-minunăţie cu florile de voluptate/Aprinde peste valuri, aspră, o mult sălbatică-ncântare/Ce se scufundă şi renaşte în nesfârşiri imaculate?”[16].

Evocarea spaţiului marin este în legătură şi cu primele călătorii moderne pe mare, care în cazul românesc au fost făcute chiar de romantici: Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, Dimitrie Bolintineanu, Alexandru Macedonski, apoi de simbolişti ca Ion Pillat şi Ştefan Petică, care aleg şi ei ca motiv marea orientală. Elena Tacciu vorbeşte despre o dinamică bipolară a imaginarului la Vasile Alecsandri, cu Nordul simbolizat prin atmosfera hivernală şi viscol, iar Sudul prin marea caldă, Mediterana şi Bosforul, toposuri marine des întâlnite în creaţia sa literară. La Eminescu apare mai potenţată marea caldă, sudică, exotică, „femeia-peisaj”, aşa cum o aminteşte şi Gaston Bachelard[17].

Sentimentul acut al morţii este afirmat în perioada deplinei maturităţi, în volumele *La Dormeuse eveillée* (1914) şi *Dans l’or du soir* (1927) : „(…)/Cunosc adâncul străzilor de piatră,/Mi-e lumea dezlegată de mister./Să plec… Dar cum ? Mi-e inima-ntristată/Şi moartea fără margini eu o cer,/Ea mă va trece peste orice ţărm,/Dincolo de pasiune şi durere/Şi de dilema ce nu pot s-o sfărm:/Strigătul meu şi-a Sfinxului tăcere”[18].

Aceste momente de interiorizare profundă şi de conştientizare deplină a momentului morţii sunt însoţite de rostirea unor deziderate testamentare, proprii romanticilor. Se remarcă apropierea de Mihai Eminescu, şi, prin acesta, de păstorul *Mioriţei*: „Când voi pleca pe drumul singuratic/Şi voi părea de-a pururi împietrită,/În frunza liliacului sălbatec/Şi-a trestiei să fiu învăluită./(...)/O, cine ştie, poate

[16]*Pe ţărmuri de mări zbuciumate*, volumul ***L’âme sereine***, în Ion Stăvăruş, *op. cit*., p. 166.
[17]Cf. Elena Tacciu, *op. cit*., p. 234.
[18]*Iubesc moartea*, în Ion Stăvăruş, *op. cit*., p. 215.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

însăşi floarea/De liliac mă va-nveli-n parfum/Şi împreună vom sorbi din marea,/Adânca noapte-a ultimului drum”[19].

Sau „Aş vrea să dorm acolo, în meleagul visat/ Sub cerul cu zările largi,/În cimitirul nostru din sat,/Aproape de ţăranii mei dragi./(...)/Unde cântul de fus şi şoapta fântânii, într-una,/Sub nucul umbros se pătrund,/Iar porumbul tăinuieşte cu luna,/Veghindu-mi somnul profund”[20].

Chipul lui Eminescu apare şi el evocat peste ani în memoriile autoarei, alături de cel al lui Vasile Alecsandri: „Cu toate că nu am trezit în el nici simpatie nici interes, în toată viaţa mea el a rămas pentru mine imaginea poetului însuşi, nici a celui blestemat, nici a celui inspirat, ci a acelui poet aruncat dezorientat pe pământ, nemaiştiind cum să regăsească aici comorile pe care le poseda. Avea vocea răguşită, dar duioasă, ca a turturelelor spre toamnă.

Când i-am lăudat versurile, a înălţat din umeri: «Versurile se desprind din noi ca frunzele moarte din copac», a suspinat el, readus pentru o clipă la realitate. (…) I-am propus o ceaşcă de ceai pe care, acceptând-o, a primit-o din propria-mi mână cu stângăcie, însă cu blândeţe. A băut ceaiul cu sete. Trăsăturile feţei trădau oboseala unei tinereţi trăită fără bucurie. Degetele-i erau lungi şi îngheţate, obrajii brăzdaţi de riduri albăstrii, gura foarte expresivă, cu buze fine, îi traducea toate emoţiile ...”[21].

Ne aflăm, prin urmare, în prezenţa unor versuri dominate de un lirism profund, în buna tradiţie romantică, şi a unei personalităţi creatoare cu totul aparte, aşa cum o creionează Ion Stăvăruş în studiul său monografic *Elena Văcărescu*: „Dacă, într-o fază primară, gustul scriitoarei a fost orientat spre Renaştere şi clasicism (Dante, Shakespeare, Racine, Corneille, Chenier), curând imaginaţia i-a fost inundată de marii romantici (…) Vigny, Lamartine, Musset, Hugo, Keats, Shelley, Eminescu.(…) În timpul primilor ani petrecuţi la Paris are, cum am văzut, magiştri pe corifeii şcolii parnasiene –

[19]*Linţoliu de frunze*, *ibidem*, p. 216.
[20]*Vreau să dorm*, *ibidem*, p. 217.
[21]Elena Văcărescu, *op. cit*., p. 41-42.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

Prudhomme, Hérédia, Leconte de Lisle. (…) Când aceştia par a fi siguri de fidelitatea elevei lor, aceasta declară fără sfială admiraţia sa pentru «evanghelia baudelaireană» şi este vrăjită de muzica lui Verlaine. Un aer nou şi proaspăt îi aduc apoi Maeterlinck şi Francis Jammes; Proust şi Valéry vor fi revelaţii; Barrès şi Goga, prieteni şi exemplu; Tagore şi Blaga – atracţii magice".

Bibliografie

Bachelard, Gaston, *Apa şi visele: eseu despre imaginaţia materiei*, Bucureşti, Editura Univers, 1997.

Bachelard, Gaston, *Pământul şi reveriile voinţei***,** Bucureşti, Editura Univers, 1998.

Bachelard, Gaston, *Aerul şi visele: eseu despre imaginaţia mişcării*, Bucureşti, Editura Univers, 1998.

Bachelard, Gaston, *Psihanaliza focului*, Bucureşti, Editura Univers, 1989.

Béguin, Albert*, Sufletul romantic şi visul*, Bucureşti, Editura Univers, 1970.

Beyley, John, *Fascinaţia romantismului*, Bucureşti, Editura Univers, 1982.

Boia, Lucian, *Istorie şi mit în conştiinţa românească*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1997.

Boia, Lucian*, Napoleon al III-lea cel neiubit*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2008.

Boia, Lucian*, Occidentul, o interpretare istorică*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2007.

Boia, Lucian, *România, ţară de frontieră a Europei*, Bucureşti, Editura Humanitas, Bucureşti, 2007.

Stăvăruş, Ion, *Elena Văcărescu***,** Bucureşti, Editura Univers, 1974.

Tacciu, Elena, *Romantismul românesc: un studiu al arhetipurilor*, vol. II, Bucureşti, Editura Minerva, 1982.

Văcărescu, Elena, *Scrieri alese*, ediţie bilingvă franceză–română îngrijită de Ion Stăvăruş, Bucureşti, Editura Minerva, 1975.

Văcărescu, Elena, *Memorii*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1986.

Văcărescu, Elena, *Memorial în mod minor*, Bucureşti, Editura Compania, 2001.

Văcărescu, Elena, *Elena Văcărescu şi Franţa: Memorii***,** Bucureşti, Editura Cronica, 1998.

Văcărescu, Elena, *Regi şi regine pe care i-am cunoscut***,** Bucureşti, Editura Compania, 2004.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

THEMES ET MOTIFS DOMINANTS DE LA CREATION POETIQUE D'HELENE VACARESCO

Résumé

Pendant une période durant laquelle les principautés roumaines ont été bien dispersées, la famille Văcărescu a joué un rôle important dans la formation de la conscience nationale.

La poétesse Hélène Vacaresco (1864-1947), a été, en ligne directe, la nièce de Iancu Văcărescu, à son tour petit-fils du célèbre poète, linguiste et historien Ienăchiță Văcărescu.

Elle connaît, pendant son enfance la vie de campagne, en vivant dans l'atmosphère patriarcale du domaine de Văcăreşti, d'un paysage attrayant, ce qui a offert un terrain fertile pour le développement de l'adolescente, de son âme romantique, tout en l'engageant à de nombreuses lectures. Entre 1876 et 1888 elle a pleinement participé à la vie littéraire française et a relié ses premiers amitiés dans le domaine. La voie de sa poétique commença à se concrétiser en 1886 avec son premier volume de poésie *Chants d'Aurore*, une réussite complète, qui lui apportait le prix de l'Académie française. Ècrit en français, le volume a eu une réception critique positive dans le milieu littéraire parisien.

Malgré les nombreuses influences littéraires qui traversent son oeuvre, le romantisme reste le courant fondamental, pas seulement dans la poésie, mais dans toute sa création littéraire. Il y a des éléments d'origine parnassienne, symboliste ou, plus rarement, néoclassique qui apparaissent dans ses écrits, mais le contexte général reste celui de la vision romantique. Voir sa capacité à vivre intensément les états subjectifs, on peut parler de la formation romantique d' Hélène Vacaresco, douée d'une vive imagination et d'une nature contemplative. Tout cela a été stimulé par une ambiance familiale où l'histoire et la légende, thèmes préférés par les grands romantiques, se sont réunies.

Entre d'autres influences moins visibles, la puissante influence d'Eminescu sur la poésie d' Hélène Vacaresco, en particulier sur sa faculté créatrice, peut être relevée en se concentrant sur quelques-uns des motifs obsédants de ses poèmes. Le volume de poésie *Chants d'Aurore* présente la forêt comme lieu d'évasion pour les jeunes qui s'aiment et rappelle par les éléments naturels, l'atmosphère et les figures de style du désir et de la nostalgie de Mihai Eminescu.

Ainsi, bien que rédigés en français, ses poèmes renvoient-ils le lecteur à songer à la poésie d'Eminescu ou d'Alecsandri, à certains poèmes d' Alexandru Macedonski.

L'amour profond qu'elle portait au prince héritier Ferdinand, un amour inaccompli, determina la poétesse de ne jamais hésiter à chanter et à se lamenter de ce non-accomplissement pendant une grande partie de sa vie, en rappelant la tonnalité triste, mélancolique d'Alphonse de Lamartine ou de Victor Hugo.

Le motif littéraire romantique de la lune, qui a marqué sa création, dévoile des significations symboliques pendant que la lumière témoigne d'une fascination dématérialisée et d'un mystère qui entoure les formes de l'espace. Ses correspondants

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)

sont l'eau, l'argent, la glace, la neige, les rochers, les montagnes, le non-créé, le sombre, l'inconscient, l'imagination refoulée, le non-être. Pour Hélène Vacaresco le symbole de la lune avait de riches significations tout comme pour ses prédécesseurs: Eminescu, Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, D. Bolintineanu, Cezar Bolliac.

L'analogie mer à cœur humain est présente aussi dans ses vers. Par conséquent, on associe à des moments critiques de la destinée humaine une profonde douleur qui déchire l'âme. On évoque l'espace maritime en relation avec le voyage par mer, fait par les romantiques roumains ou les symbolistes.

Le sens aigu de la mort est indiqué dans la période de pleine maturité, dans les volumes *La Dormeuse eveillée* (1914) et *Dans l'or du soir* (1927). Ces moments de conscience intérieure profonde portant sur le moment de la mort sont accompagnés par l'énoncé des objectifs testamentaires, influencé d'Eminescu ou du berger de *Mioritza.*

Influencée par les chefs d'école de la ligne parnassienne, la poétesse déclara ensuite son admiration pour Baudelaire et pour la musique magique de Verlaine. Finalement un air frais de Maeterlinck et Francis Jammes, de Proust et de Valéry sera révélateur dans son oeuvre, ainsi que les ,,attractions magiques" de Barrès et de Goga, de Tagore et de Blaga. Ses vers font la preuve de sa formation poétique complexe, de sa vaste culture, de sa personnalité européenne.

BDD-A12957 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 21:38:58 UTC)